

Bijlage bij de PICS-7.1-NL en TTI-2-NL

Suggesties
Open Vragen

Nederlandse vertaling van de Parent Interview for Child Symptoms-7.1 (PICS-7.1) met toestemming van en in samenwerking met The Hospital for Sick Children. Modules:

Part A: General Information Module

Part B: Disruptive Disorder Module

Part C: General Psychopathology Module

R. Schachar, A. Ickowicz & R. Sugarman.

Parent Interview for Child Symptoms 7.1 (PICS-7.1)

©Copyright, The Hospital for Sick Children, Toronto, Canada 2019

The (virtual) Parent Interview for Child Symptoms (“(v)PICS”), authored by Dr. Russel Schachar and Dr. Jennifer Crosbie, was made under license from The Hospital for Sick Children, Toronto, Canada. © 2021

SickKids[®]

Nederlandse vertalingen:

J.A. Brunnekreef, Y. Groen, P.J. Hoekstra,
B.J. van den Hoofdakker (2008, 2011), Accare.

Aanpassingen 2022:

M.E. van der Meer, J.R. van der Wijk. Accare Child Study Center.

accare
child study center

Suggesties open vragen

Dit document betreft een aanvulling bij de PICS-7.1-NL en de TTI-2-NL. Met name beginnende diagnostici zullen hierbij gebaat zijn, zolang de vragen nog niet geautomatiseerd zijn.

Allereerst vindt u enkele algemene verhelderende vragen die bij **iedere situatie** gesteld kunnen worden (1).

Vervolgens worden er suggesties gegeven voor aanvullende **vragen bij de inleiding van de situaties** (buiten, binnen samen etc.) (2).

Daarna staan er bij de **specifieke ADHD- symptomen aanvullende of alternatieve vragen** (3).

En tot slot geldt hetzelfde voor de **ODD-symptomen** (4).

1. Voorbeelden van verhelderende doorvragen bij start situatie:

- Hoe verloopt dit?
- Hoe ziet dat er uit?
- Kunt u daar iets meer over vertellen?
- Hoe pakt hij/zij dat aan?

Vervolgens navragen:

frequentie van het probleemgedrag

gevolgen van het probleemgedrag

maatregelen getroffen voor dit probleemgedrag?

vergelijking met leeftijdgenoten

2. Vragen bij de inleiding van de diverse situaties:

Buiten:

- Speelt (naam kind) vaak met andere kinderen of vaker alleen?
- Hoe verloopt dit?

Binnen samen:

- Doen jullie andere dingen samen waarbij instructies gegeven moeten worden (bijv. samen knutselen, bouwen, samen koken/bakken, museumbezoek, (gezellig) samen werken in de tuin)?

Binnen: Vrije tijd met andere kinderen

- Wanneer er andere kinderen over de vloer komen, wat doet (naam kind) dan met diegene?
- Hoe verloopt het samenspel?

TU/Beeldschermen:

- Wat kijkt (naam kind) graag?

LET OP: films verschillen in duur en let op wat leeftijdsadequaate is.

Huiswerk:

- Heeft (naam kind) huiswerk? Hoe vaak en hoe veel?
- Hoe verloopt het huiswerk maken? Hoe gaat hij/zij te werk?
- Wat moet u doen om te zorgen dat (naam kind) zijn/haar huiswerk maakt?

Eetsituatie:

- Kunt u omschrijven hoe de eetsituaties er bij u uit zien? Eet u aan tafel of op de bank?
- Hoe verloopt de eetsituatie over het algemeen?

ODD/Algemeen:

Vraag alle symptomen zo veel mogelijk uit aan de hand van SGG (Situatie-Gedrag-Gevolg)-schema's. Zo komt de context van het gedrag en de reactie van de ouders meer aan bod. (Toevoeging Nederlandse versie).

- Hoe reageert (naam kind) als u hem wat vraagt / een verzoek doet?
- Verschilt dit in wat en hoeveel u tegelijk van uw kind vraagt?
- Hoe is uw kind in de omgang?
- Als (naam kind) niet luistert, hoe reageert u dan op hem/haar?

ODD, boze, geïrriteerde stemming:

- Wat moet er gebeuren voordat (naam kind) boos wordt?
- Hoe gedraagt (naam kind) zich als hij/zij boos is?
- Op welke momenten gebeurt dit?
- Hoe vaak en hoe lang is (naam kind) boos?
- Hoe reageert u op (naam kind) als hij/zij boos is?

ODD, Opstandig/uitdagend gedrag:

- Sommige kinderen zijn gezellig/volgbaar, andere kinderen vertonen meer verzet/ beginnen een discussie.
- Hoe omschrijft u (naam kind) hierin?
- Sommige kinderen proberen ruzies uit de weg te gaan, andere kinderen zoeken het juist op?
- Hoe is (naam kind) hierin?
- Maakt het hierbij uit wie (naam kind) voor zich heeft?
- Wat doet (naam kind) dan (let op: maak onderscheid tussen opzet of onhandigheid)?
- Hoe reageert de ander hierop?

Overweeg bij een positieve screening op bijzonderheden in het eetgedrag verder onderzoek naar:

- PICA (persisterend niet voor consumptie bestemd voedsel innemen)
- Ruminatiestoornis (ophalen van voedsel en het opnieuw kauwen/uitspugen of doorslikken daarvan).
- Vermijdende/restrictieve voedselinnamestoornis (vermijden van bepaalde structuren, gebrek aan interesse in voedsel, zorgen over aversieve gevolgen van eten, bij geen bijzonderheden in de wijze waarop het lichaamsgewicht/figuur ervaren wordt).
- Anorexia Nervosa (ondergewicht, vrees om aan te komen, verstoring in lichaamsbeleving/ gewicht/ onevenredige invloed figuur/gewicht op oordeel over zichzelf of persisterend ontkennen ondergewicht). Specificeer restrictieve type of eetbuien/purgerende type.
- Boulimia Nervosa (recidiverende eetbui-episoden: in korte periode veel innemen waarbij geen controle ervaren wordt), compensatoir gedrag, min. 1x p.w., figuur/lichaamsgewicht onevenredig grote invloed op oordeel over zichzelf).
- Eetbuiestoornis (veel eten binnen periode, waarover geen controle wordt ervaren, drie of meer kenmerken van –veel sneller eten – dooreten tot onaangenaam vol gevoel – veel eten zonder trek te hebben –alleen willen eten uit schaamte over hoeveelheid – achteraf walging/schuld/somberheid, min. 1x p.w. in drie maanden, geen inadequaat compensatoir gedrag).

3. Eerste open vraag in het uitvragen van de ADHD symptomen

Aandachtstekort	1A. Ahteloos	1B. Volgehouden aandacht	1C. Lijkt niet te luisteren	1D. Opvolgen van meervoudige aanwijzingen	1E. Ongeorganiseerd
Interview					
PICS					
• Buiten					
• Binnen (alleen)	Kunt u omschrijven hoeveel zorg [naam kind] over het algemeen aan zijn/haar knutsel/ bouwwerken/tekeningen besteedt? Kunt u voorbeelden geven?	Hoe lang kan hij/zij zich bezighouden met één en dezelfde bezigheid? Waar hangt het van af hoe lang uw kind zich met één activiteit bezig houdt? Niet lang: wat gebeurt er dan? Hoe gaat dat als de omgeving relatief rustig is?			Wat zijn zijn/haar eerste stappen als (naam kind) begint met een activiteit? Sommige kinderen kunnen dit zelfstandig, anderen hebben meer hulp nodig. Hoe zou u (naam kind) omschrijven?
• Binnen (samen)			Kunt u beschrijven hoe hij/zij reageert als u hem/haar iets vertelt? Hoe reageert (naam kind) nadat je iets hebt gezegd of uitgelegd?	Hoe gaat hij/zij er mee om als u hem/haar meerdere, eenvoudige aanwijzingen in één keer geeft? Welke instructies geeft u zoal?	
• TV		Hoe gaat het tv kijken als het relatief rustig om hem/haar heen is? Let op: veel zappen kan een teken zijn van beperkte volgehouden aandacht.			
• Huiswerk	Hoeveel zorg besteedt [naam kind] over het algemeen aan zijn/haar huiswerk? Sommige kinderen zijn erg nauwkeurig, andere kinderen eerder slordig. Hoe zou u (naam kind) omschrijven?				Hoe gaat hij/zij om met (het plannen van) zijn/haar huiswerk?
• Eetsituatie					
• Anders			Wat moet u doen om te zorgen dat (naam kind) u hoort? Hoe merkt u dat (naam kind) u begrepen heeft?	Hoe gaat hij/zij er mee om als u hem/haar meerdere, eenvoudige aanwijzingen in één keer geeft?	
• TTI	Hoeveel zorg besteedt [naam kind] over het algemeen aan zijn/haar werk?	Als hij/zij bezig is met een opdracht op niveau, hoe lang kan hij/zij dan taakgericht werken?	Hoe is zijn/haar luisterhouding als u één-op-één met hem/haar praat?	Hoe gaat hij/zij er mee om als u hem/haar meerdere, eenvoudige aanwijzingen in één keer geeft?	Kunt u beschrijven in hoeverre hij/zij in staat is om bepaalde taken te plannen, bv. een knutselwerk of weektaak?

Eerste open vraag in het uitvragen van de ADHD symptomen (vervolg)

Aandachtstekort	1F. Vermijdt taken	TG. Kwijtraken	TH. Afgeleid	TI. Vergeten
Interview				
PICS				
• Buiten		Kunt u beschrijven in hoeverre hij/zij zijn/haar spullen in de gaten houdt? Hoe zorgvuldig gaat hij/zij met spullen om?		
• Binnen (alleen)	Biedt u (naam kind) activiteiten aan die wat meer denkwerk vereisen, zoals lezen en puzzelen? Ja: Hoe reageert hij/zij daar op? Nee: zoekt hij/zij ze zelf op?	Kunt u beschrijven in hoeverre hij/zij zijn/haar spullen in de gaten houdt?	(Tijdens een activiteit:) Hoe gaat hij/zij om met geluid en beweging om hem/haar heen? Hoe reageert hij/zij hier op? In hoeverre is (naam kind) in staat de eerdere bezigheid zelf weer op te pakken?	
• Binnen (samen)				In hoeverre is het nodig om hem/haar tijdens het spel/de activiteit te herinneren aan regels of beurtten? Hoe vaak moet u regels/instructies herhalen voordat hij/zij ze kan onthouden? Sommige kinderen hoeft je alles maar één keer uit te leggen, bij anderen moet je meer herhalen. Hoe zou u (naam kind) hierin omschrijven?
• TV			Hoe gaat het als er meerdere dingen om (naam kind) heen gebeuren tijdens de beeldschermtijd? Wat gebeurt er dan om hem/haar heen? Doorvraag: In hoeverre is (naam kind) in staat het tv kijken zelf weer op te pakken?	
• Huiswerk	Hoe gaat hij/zij om met huiswerkopdrachten waar hij/zij even wat denkwerk in moet stoppen?			
• Eetsituatie				
• Anders				Hebben jullie bepaalde rituelen/routines (bijv. bij het opstaan, eten, naar bed of school gaan)? Hoe verlopen deze met (naam kind)?
• TTI	Hoe gaat hij/zij om met taken/activiteiten die lang duren of voor hem/haar moeilijk zijn?	Kunt u beschrijven in hoeverre hij/zij zijn/haar spullen in de gaten houdt?	(Tijdens zelfstandig werken:) Hoe gaat hij/zij om met geluid en beweging om hem/haar heen?	In hoeverre is het nodig om dit kind te herinneren aan routinematige bezigheden?

Eerste open vraag in het uitvragen van de ADHD symptomen (vervolg)

Hyperactiviteit Interview	2A. Beweegt onrustig	2B. Opstaan wanneer zitten blijven vereist is	2C. Rent/klimt	2D. Luidruchtig	2E. Voortdurend in beweging
Interview					
PICS					
• Buiten			Hoe beweeglijk is (naam kind) tijdens het buiten spelen? Hoe zou u zijn/haar activiteitsniveau beschrijven?	Hoe zou u zijn/haar geluidsniveau beschrijven?	Hoe gaat hij/zij om met rustmomenten? Hoe verlopen de rustmomenten?
• Binnen (alleen)			Kunt u iets vertellen over hoe actief [naam kind] binnen is? Hoe uit zich dat?	Hoe zou u zijn/haar geluidsniveau beschrijven?	Hoe gaat hij/zij om met rustmomenten?
• Binnen (samen)		Hoe lang kan hij/zij dan op zijn/haar plek blijven zitten?			
• TV	Kunt u omschrijven hoe hij/zij voor de TV zit?				
• Huiswerk		Hoe lang kan hij/zij dan op zijn/haar plek blijven zitten? Wat doet hij/zij dan?			
• Eetsituatie	Kunt u omschrijven hoe hij/zij er tijdens de eetsituatie bij zit? Wat doet (naam kind) met zijn/haar handen en voeten?				
• Anders					
• TTI	Kunt u omschrijven hoe hij/zij in de klas?	Hoe lang kan hij/zij dan op zijn/haar plek blijven zitten?	Kunt u beschrijven hoe actief [naam kind] is op de vrije momenten?	Hoe zou u zijn/haar geluidsniveau beschrijven?	Hoe gaat hij/zij om met rustmomenten?

Eerste open vraag in het uitvragen van de ADHD symptomen (vervolg)

Hyperactiviteit/ Impulsiviteit	2F. Praat veel	2G. Valt anderen in de rede	2H. Handelt voor zijn/haar beurt	2I. Opdringen
Interview				
PICS				
• Buiten			Hoe verloopt het samenspelen met andere kinderen? Hoe gaat [naam kind] er mee om als hij/zij op zijn/haar beurt moet wachten?	Als hij/zij mee wil doen met een groepsactiviteit van anderen, hoe pakt hij/zij dat aan?
• Binnen (alleen)				
• Binnen (samen)	Kunt u iets vertellen over de mate waarin hij/zij dan aan het woord is?	Hoe gaat hij/zij ermee om als een ander aan het woord is of een vraag stelt?	Kunt u beschrijven hoe het gaat als (naam kind) een spelletje speelt met andere kinderen, waarbij ze op hun beurt moeten wachten?	Kinderen spelen soms wel eens naast elkaar (bijv. apart van elkaar iets bouwen/knutselen). Als (naam kind) mee wil doen met spel van een vriendje, hoe pakt hij/zij dat aan? Hoe gaat het als (naam kind) mee wil doen met spel waar anderen al mee bezig zijn?
• TV				
• Huiswerk				
• Eetsituatie	Kunt u iets vertellen over de mate waarin hij/zij dan aan het woord is?	Hoe gaat hij/zij ermee om als een ander aan het woord is of een vraag stelt?		
• Anders				
• TTI	Kunt u iets vertellen over de mate waarin hij/zij aan het woord is terwijl dat niet de bedoeling is?	Hoe gaat hij/zij ermee om als u de hele klas een vraag stelt?	Hoe gaat [naam kind] om met situaties waarin hij/zij op zijn/haar beurt moet wachten met handelen?	In hoeverre dringt hij/zij zich op aan gesprekken of activiteiten ?

4. Eerste open vraag in het uitvragen van de ODD symptomen

ODD Symptoom	Open vragen
- Anderen de schuld	Als kinderen met elkaar spelen, doen ze wel eens iets wat niet mag of gebeuren ongelukjes. Hoe gaat (naam kind) hier mee om als u hem/haar hierop corrigeert of aanspreekt? Hoe gaat (naam kind) in het algemeen om met terechtwijzingen? Indien kind andere de schuld geeft: Hoe volhardend is hij/zij hierin?
- Driftig	Als (naam kind) boos is, in hoeverre is hij/zij dan nog aanspreekbaar? Raakt (naam kind) in zijn/haar boosheid de zelfcontrole kwijt? Wat maakt dat u dat zegt?
- Prikkelbaar	Sommige kinderen zijn snel geïrriteerd, andere kinderen kunnen zaken gemakkelijker incasseren/relativeren. Hoe zou u (naam kind) hierin beschrijven? Kunt u daar voorbeelden van geven/ Wat maakt dat u dat zegt?
- Weigert regels	Wat moet u doen om te zorgen dat X gehoorzaamt? Verschilt dit in wat u van hem/haar vraagt of het soort regel waar (naam kind) zich aan moet houden?
- Vaak ruzie	Hoe reageert (naam kind) als u hem/haar wijst, aanspreekt of corrigeert op regels? Hoe reageert (naam kind) hierop bij andere volwassenen (bijvoorbeeld oppas, andere familie, bureu)?
- Wraakzuchtig	Hoe reageert (naam kind) als hij/zij het gevoel heeft dat hem onrecht wordt aangedaan? Hoe lang blijft hij/zij hiermee bezig? Bij dreigement: Voert hij/zij dit uiteindelijk ook uit? LET OP: maak onderscheid tussen reageren in de emotie en een vooropgezet plan.